Bild: Smorgasbord Picture House

Yuku och fjällets blomma

Vad ska det bli av Yuku, musen som brinner för musik och berättelser i stället för att prioritera mat som en mus ska? Som tur är har hon en mormor som förstår. När mormors dagar sakta rinner ut, blir det Yuku som hjälper hela musfamiljen, just genom att prioritera annorlunda. Hon ger sig ut på ett stort äventyr där hon möter både skrämmande och hjälpande varelser. Yukus sånger och tro på berättelsens kraft hjälper henne på vägen. Och ljuset hon finner i fjällets blomma hjälper både mormor och alla syskonen att övervinna mörkret.

EN FILMHANDLEDNING FRÅN SVENSKA FILMINSTITUTET
Rekommenderad för förskoleklass - åk 3

Svenska Filminstitutet

Om filmhandledningen

Film är ett spännande och mångfacetterat pedagogiskt verktyg där våra handledningar är till för att vägleda dig som lärare. Åldersrekommendationen, som här sträcker sig från 6 - 9 år, är just en rekommendation. Du väljer själv om du vill ta upp ett eller flera teman ur frågeställningarna och/eller om du kan viga lite mer tid till fördjupning och närstudier av själva filmmediet. Du känner dina elever bäst och vet vad som kan vara relevant och intressant just för dem. Filmen är barntillåten. Med den här handledningen kan ni även se klipp från filmen för att få ett tydligare underlag och stöd för minnet. Börja med att titta på klipp 1 för att få en känsla för filmen och komma i stämning.

Filmens handling

I slottsköket dansar elden i spisen och katten snarkar. Skuggor rör sig över väggen och matvaror försvinner mystiskt från bord och hyllor. Det är två små möss som provianterar. Mamma mus grälar på sin dotter Yuku, när hon börjar läsa böcker i stället för att samla mat. När Yuku vill springa i väg till mormors sagostund säger mamman: ”Sagor mättar inte en musmage”. ”Enligt mormor växer man av sagor”, kontrar Yuku. Hon smiter förbi katten, genom slottets salar, tills hon kommer till biblioteket.

Där har mormor mus samlat alla småsyskon, och när Yuku anländer kan sagostunden börja. Yuku får ackompanjera berättandet på mormors ukulele. Musbarnen vill höra sagan om fjällets blomma, den som växer högst upp på toppen av Kebnekajse och samlar solens ljus. Blomman är svår att hitta; det krävs mycket mod och stor ansträngning för att lyckas, berättar mormor. Men mitt i sagostunden rusar mamma mus in – med katten i hälarna! Med sin sång och sitt ukulelespel lyckas Yuku avleda katten en stund, men hamnar sedan i dess våld. De andra mössen kan med gemensamma krafter skrämma i väg katten. Men mormor far illa i tumultet. Hennes dagar är räknade. Snart kommer den blinda mullvaden och hämtar henne, berättar hon. Mormor ber Yuku ta hand om ukulelen när hon är borta. Den gamla musen visar tillförsikt inför det som komma skall, trots att hon är snart ska färdas ”längst in till djupet av vår jord”. Musbarnen blir rädda av blotta tanken på mörkret som väntar där. Mormor erkänner att hon allt är en smula mörkrädd, hon också. Mössen enas om att mormor borde få ett ljus med sig när det är dags. De föreslår att storasyster Yuku ska hämta fjällets blomma, som lyser av evigt ljus.

Yuku lovar att försöka. Hon somnar och drömmer om en dimmig skog, där en stor sten förvandlas till mormor. Hon berättar hur Yuku ska göra för att lyckas med sitt uppdrag. Yuku vaknar och ger sig iväg. På den kusliga vägen ner genom slottsgrunden möter hon råttan. Han tror inte att Yuku kommer att lyckas med sitt uppdrag. Råttan tror först att ukulelen är ett vapen, men Yuku visar hur den fungerar. Råttan blir på gott humör av musiken, de sjunger och blir vänner. Han hjälper Yuku över slottets vallgrav. Den lilla musen lämnas ensam i dimman, bara korparna kraxar olycksbådande runtom henne. En av dem är hotfull, men flyger sin väg när det börjar regna pilar från slottet. En hare i närheten ligger illa till. Haren räddar Yuku och sig själv undan pilregnet, och de sjunger en svängig sång tillsammans. Men snart är Yuku ensam igen, och

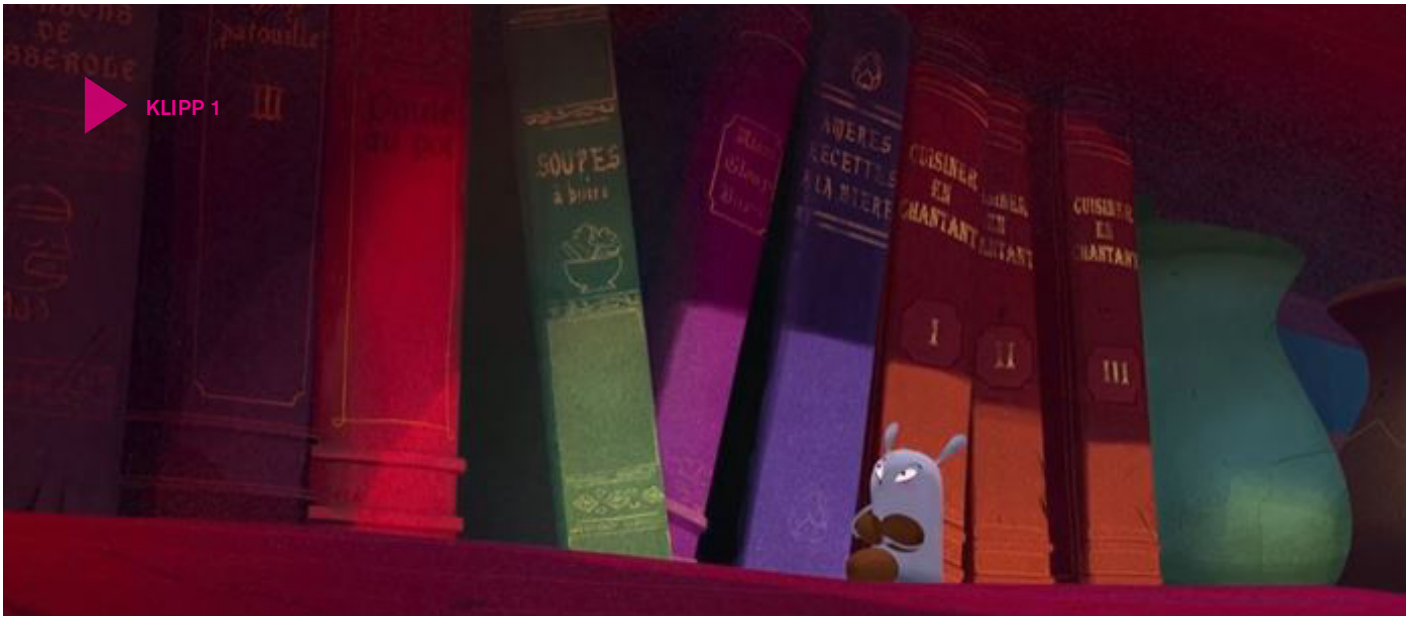

Klipp 1
Källa: Smorgasbord Picture House

Bild: Smorgasbord Picture House

färdas genom skogen, mot fjället Kebnekajse. En ekorre får hjälp att minnas var den gömt sina nötter med hjälp av Yukus ukulelelåt. Som tack får Yuku nattlogi i ekorrens träd.

Nästa dag fortsätter färden. Åskan mullrar, det börjar regna och blixtra. Yuku söker skydd i en ihålig trädstam, och vaknar av rävens sång. Snart sjunger också de tillsammans. Räven visar Yuku till Skräckens bro, som måste passeras på väg till fjället. Med stor möda klättrar Yuku upp till bron. Där möter hon vargen. Trots att den är skräckinjagande och hotar att äta upp Yuku, klarar hon knipan med hjälp av en egenkomponerad vargsång. Plötsligt känner Yuku igen platsen där hon befinner sig, från sin dröm.

Hon klättrar upp på den stora stenen och ser där toppen på Kebnekajse, som lyser av ett magiskt ljus. Hon hör mormors röst inom sig. Den säger att fjällets blomma finns närmare än hon tror och att hon ska lyssna på sitt hjärtas musik. Yuku spelar för den uppstigande månen, och tonerna får fjällets blomma att gro och växa ur sprickorna i stenen. Yuku plockar blomman men vargen väntar nedanför och jagar tillbaka Yuku över Skräckens bro, där hon hamnar i vattnet. På en hisnande färd tillbaka till slottet får Yuku hjälp av alla djuren hon mött längs vägen. Men fjällets blomma tar stryk av strapatserna, och till slut återstår bara några frön. En av slottets korpar slukar dem alla, när Yuku nästan kommit i mål. Korpen hotar också Yuku, men råttan dyker upp och kommer till undsättning. Han hör hur det skramlar inne i Yukus ukulele. Där ligger ett kvarglömt frö från fjällets blomma!

Fröet gror och mormor får sin evigt lysande blomma till slut. Hon berättar att det nu är Yuku som ska bli familjens sagoberättare; ”Det är sagorna som hjälper oss att leva tillsammans”. När den blinda mullvaden hämtar mormor lyser fjällets blomma på hennes väg ner i underjorden.

Filmen och läroplanen

Sagoberättande

I Läroplanens kursplan för ämnet Svenska åk 1-3 lyfter man fram ”Skönlitteratur för barn från olika tider och skilda delar av världen. Sånger, muntligt berättande, bilderböcker, kapitelböcker, lyrik, dramatik, sagor och myter. Texter som belyser människors upplevelser och erfarenheter”.

• Gör som mormor mus och Yuku, håll en sagostund varje dag!

• Bygg upp en sagovrå med vacker/mysig rekvisita

• Gå till biblioteket och låna böcker till er sagostund. Bibliotekarien kan ge tips!

• Välj favoritsagor och berättelser, poesi och gåtor. Läs, eller berätta utan bok.

• Gör som Yuku och spela till, eller gör små ljudeffekter.

Musik

”Musik finns i alla kulturer och berör människor såväl kroppsligt som tanke- och känslomässigt. Musik som estetisk uttrycksform används i en mängd sammanhang, har olika funktioner och betyder olika saker för var och en av oss. Den är också en viktig del i människors sociala gemenskap och har betydelse för individens identitetsutveckling.” Lgr-22

Filmens stämning och handling kommer i hög grad från

Klipp 2
Källa: Smorgasbord Picture House

musiken och sången. Det börjar med en ensam ukulele och byggs på med fler instrument (- som mest en hel myrorkester!). Vi får höra glada, svängiga sånger i olika genrer, som snabbt ”fastnar”. Men också en ensam cello, bastrumma eller barrytonsaxofon som anger dova, varnande toner när det är som allra farligast.

Titta på klipp 2 där Yuku hjälper ekorren att minnas genom sin svängiga musik.

• Brukar ni lyssna på musik, eller sjunga och spela för att bli på gott humör eller slappna av? Kan musiken lösa problem, som Yuku säger?

• Sjunger ni för era småsyskon när de ska sova, eller för er själva när ni är mörkrädda? Kan ni ge andra exempel på när musiken kan vara ett stöd?

• Vad händer när vi sjunger i klassen tillsammans? Kan musiken hjälpa oss att trivas bättre i skolan?

• Gör en sång eller ramsa om något ni måste lära er i skolan, eller komma ihåg hemma, till exempel en inköpslista. Blir det lättare att minnas med hjälp av musik?

• Samla klassens bästa låtar/sånger/musikstycken i en spellista. Välj musik ni blir på gott humör av! Blanda olika sorts genrer/stilar så det blir tydligt hur glad musik kan låta på många olika vis!

• Gör samma sak med musik man blir sorgsen, skrämd eller vild av.

Frön

I Läroplanen läser vi att växters livscykler och namn på vanligt förekommande arter är en central del av de naturorienterande ämnena i åk 1-3. ”Eleverna ska få uppleva olika uttryck för kunskaper” står det också. I film kan vi hitta ett otal ingångar till kunskapande. Till exempel när en animerad mus som Yuku liftar med ett lindfrö. Det kan det bli ett incitament till att lära mer om hur sinnrikt fröer sprids från olika träd.

Titta på klipp 3.
• När Yuku är nästan hemma igen hjälper ekorren henne att flyga den sista biten - med ett frö! Från vilket träd kommer det?

• Finns det fler trädarter än linden som får hjälp av vinden för att sprida sina frön?

• Ekens frön, ekollonen, flyger ju inte med vinden – vem hjälper till att sprida dem?

• Havets vågor sprider ett av de största fröerna, som kommer från en palm. Vad kallas fröet?

• Har ni smakat något som är gjort av jättefröets innehåll? Om inte: Baka chokladbollar och rulla dem i kokos!

• Plantera egna frön på våren! Solrosfrön är enklast – och kan bli höga som små träd om ni har tur och sköter om dem väl!

Filmens form och innehåll

Perspektiv och hastighet

När Yuku i början av filmen rör sig genom slottets salar får vi först följa henne nere på golvnivå, och se hur taket sträcker sig högt uppe ovanför oss (grodperspektiv). I nästa klipp ser vi henne kila som en liten prick över golvet, som om vi satt uppe i det höga taket, och såg henne långt därnere (fågelperspektiv). När vargen är på väg att sluka Yuku ser vi henne från ett särskilt kusligt perspek-

Klipp 3
Källa: Smorgasbord Picture House

Bild: Smorgasbord Picture House

tiv: inifrån vargens mun, genom tänder och dregel.

• Testa olika perspektiv nästa gång ni tecknar, gör film eller ritar serier!

När Yuku faller nerför forsen, eller nästan blir slukad av vargens käftar går allting plötsligt mycket långsamt - i slow motion. Det är ett sätt att få oss att se allt som händer tydligare, men också ett sätt att få oss att känna att nu är läget kritiskt, nu måste vi vara extra uppmärksamma. I andra sammanhang kanske man använder slow motion för att visa något drömskt, eller romantiskt. En vanlig filmkliché är ett förälskat par som springer hand i hand på en havsstrand i slow motion.

• Har ni sett slow motion användas i någon annan film? Minns ni vilken, och vad scenen handlade om?

• Hur skulle ni använda slow motion om ni gjorde en rolig/läskig/spännande/romantisk film?

Döden

I filmen kommer döden till mormor som en blind mullvad. I många andra filmer, bland annat i Ingmar Bergmans *Det sjunde inseglet* är döden en man klädd i svart kåpa som hämtar oss när det är dags. I sagan ”Flickan med svavelstickorna” av H.C. Andersen är det flickans snälla mormor som kommer som en ängel.

• Har ni träffat på döden i olika gestalter i filmer, böcker eller spel? Vilken är den vanligaste symbolen för döden?

• Hur skulle ni gestalta/beskriva döden om ni gjorde en film, skrev en bok eller skapade ett spel? Är det en skrämmande eller hjälpande gestalt? Vilken/vilka färger förknippar ni med döden? Varifrån kommer döden? Från himlen eller underjorden, eller någon helt annan stans ifrån? Hur ser en vanlig dag på jobbet ut för döden? Sover den på natten? Hur ser det ut där döden bor? Hur låter döden när den sjunger? Vad är döden rädd för?
Att fantisera och själv skapa kan ibland göra oss mindre rädda för det som är skrämmande!

TIPS PÅ FÖRDJUPNING

Läs
Några böcker om döden:
"En stjärna vid namn Ajax" (Stark, Wirsén 2007)

"Adjö, herr Muffin" (Nilsson, Tidholm 2002)

"Pojken, pappan och björnen" (Gustavsson, 2022)

Tre forskare på Karolinska Institutet om musikens kraft.

Liten ukuleleskola på youtube

Plantagen om hur man sår solrosor

PRODUKTIONSUPPGIFTER

Begien, 2022
Regi och manus: Arnaud Demuynck & Rémi Durin
Producent: Nicolas Burlet,Mathieu Cortois, Arnaud Demuynck, Jean-François Le Corre, Patrick Quinet
Musik: Alexandre Brouillard, David Rémy, Yan Volsy
Svenska röster: Alexandra Lexi Reveman, Clara Henry, David Sundin, Farzad Farzaneh, Fredrik Lindström, Jan Åström, Karin Bertling, Kodjo Akolor, Leif Andrée och Vanna Rosenberg
Språk: Svenska
Censur: Barntillåten
Längd: 65 min
Svensk premiär: 16 december 2022
Distributör: Smorgasbord Picture House hello@smorgasbordpicturehouse.se

REDAKTION

Text: Nina Nykvist
Redaktör: Anna Håkansson
Svenska Filminstitutet, februari 2023

KONTAKT

filmiskolan@filminstitutet.se
filminstitutet.se/filmpedagogik

Observera
Filminstitutet kan inte garantera att filmen finns i distribution sedan den har slutat visas på ordinarie biografrepertoar.

Här kan ni lära er mer om hur en hittar och bokar film för visningar i lärande sammanhang.
filminstitutet.se/skolbio